

Бр. 14.

УРЕЂУЈЕ ЗМАЈ-ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ.

ГОДИНА ДРУГА

ИЗДАЈЕ ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА.

ГЛАВНИ САРАДНИК
А Б У К А З Е М.

У Н О В О М Е С А Д У
20. Маја 1879.

ИЗЛАЗАК И ЦЕНУ
ВИДИ НА ЗАВРШЕТКУ ЛИСТА.

О Дуовима.

У икону гледам стару
Што представља свете Дове
Дух је свети онда сиш'о
На народе, на синове.

Више сваче видим главе
По један се језик вије,
Ти језици сви једнаки,
Један другом смет'о није.

Кроз језике равноправне
Рајска светлост мирно лета,
Ја осећам благу струју
И благослов духа света.

Наједанпут тргох очи
Са иконе старе ове,
Тргох очи да погледим
На данашње нове Дове.

И ту видим један језик,
— Место мира видим страве —
А тај језик нама свима
Попео се на врх главе.

Народи се отимају,
За слободом својом теже,
А тај језик намеће се
Хоће да их силом веже.

Мука стеже сваче груди
Које љубе своје речи,
А тај језик намеће се
Хоће да их све пригњечи,

Свак' би хтео бога славит'
Збором својих праотаца,

А тај језик намеће се,
Размеће се и палаца.

Тешка страва људе мори
К'о да си им на груд клек'о,
А из груди да им чупаш
Материно негда млеко.

Толи су нам нови Дови!! —
Ох зажмурте очи моје —
Језик видим, — ал Дух свети
Он ту није, — далеко је . . .

Из живота једног годишњег добровољца.

Једнога пролећнег дана у недељу после подне ступим у касарну, да примим заповест, убезекнем се кад виде мога „луцмана“ (форишицу) на сву меру снуждена јер он беше веселе нарави и увек добро расположен.

— Шта фали Јоване? упитам га ја.
— Ништа. Стари Бог окренуо ми леђа.

Како то?
— Како? ја сам на инспекцији.

— Пак само си за то невесео?
— Само? — Данас је недеља.

— Дан као и други.

— Јест, али за вас, а не и за мене. Ви у свако доба можете говорити са Вашом драгом, а ја само у свечане дане.

— Ваљда си наредио саставак?

— Знате. Обећао сам да ћу је извезти у шумицу на „рингелшпил“.

— Па добро Јоване. Ја ћу ти помоћи.

Сиром Јован. Годило му је то обећање, но он је и веровао и није.

— Па како мислите то учинити?

— Сасвим просто. Ја ћу за тебе на инспекцију. И тако ми је дуго време.

— Хе, али ако дознаду?

— Небој се. Ти ћеш обући моје хаљине, а ја ћу твоје, Ја у твојим хаљинама направиху тако глупаво лице. па ме ни сам капетан не ће познати. Иначе господин лаћман је мој добар пријатељ. Он ће ме и спомоћи, ако би баш до чега дошло.

Од како је „пущмана“ на свету ни један се није тако обрадовао као мој Јован. Он баца на себе моје добровољачко одело, тек кад са полуобученим рукавицама пође дуж улице, ни ђаво неби рекао да није прави „фрајвилгаш.“

Тек што ја навучем јовине „комисне“ хаљине, чујем вику и псовку дневног каплара, да већ три часа прође од како ме тражи „стражмештар“. Те ја брже тако.

— Хир! повичем ја и станем пред њега

— Марво! Овај папир носи господину пуковнику, и донеси га натраг кад га потпише.

Господин пуковник тада слављаше медне дане, јер не давна се оженио, пак за то вас дан бијаше у друштву своје женице. У предворани једна лепушката женскиња преврташе илустроване новине и то гордо створење примети ме тек онда, када ја ушгну њене лене и као млеком наливене пуне мишице (Мислио сам то ће бити најбољи увод за даље познанств.)

Шта ће те ви безобразнице један? Запита ме разљућена лепојка сабравши леп носић и мал да не пуче од једа.

Ала сте пакосни душице моја, хтедох јој се дотаћи још једаред бели ручица. Али она одскочи и у истоме трерутку нестане је иза једних врата.

Ја одо за њом Створим се у једној тапетираној соби. Мундур мога „пущмана“ жељно увлачаше у себе мирисан ваздух у тој соби. Врата од друге собе беху отворена и чуо се глас више женскиња и жице од гласовира.

Ја се брзо уљудим ступим у ту собу у којој беху четир до пет женскиња. Једна сеђаше за гласовиром, друга стајаше до ње, а остале около ових.

— Шта ће те? упита ће једна витка жена.

Још пре мога одговора повиче један нежан глас инглески: —

— Секо, то је!

— Овај те је ушгнуо? запитаху све друге у један мах

— Јесте.

— Тражим господина пуковника — проговорим ја оптро, војнички.

Нико ми не одговори. Оне почну инглески траврњати да треба осветити Елису — тако се звала она коју сам ја штигнуо.

— Лепа слика — проговори једна показивши на мене.

— Где, како има дресиране уши, оне му држе капу — повиче друга.

— Запитај га зна ли инглески? проговори Елиса виткој женици.

Ја командујем себи „рут“ и почнем уживати у њиховоме друштву.

— Знате ли ви инглески? упита ме жена.

— Ни баба ми није знала, па не знам ни ја — одговорим ја охоло.

— Одма сам по мислила да је магарац — проговори Елиса, још и сада ме боли рука.

Сад ступи у собу и господин пуковник.

— Јављам понизно господине пуковнице поче ја говорити, али она смеђа лепојка баца се пуковнику око врата и замоли га инглески да ме још не саслуша. Пуковник даде ми знак да ћутим. Тад ме више нико и не погледаше осим мале Елисе, која по кад и кад заборави свој поглед на мени, па кад год би ја њу погледао, увек би напрћила усне. Али ето мени горке муке, ја морадо до краја гледатињихов „јаузен“ и то баш сасвим ала „хабтахт“.

— Мети бибера у чоколаду па га онда понуди — проговори пуковник Елиси на инглеском језику.

Ова мала вештица то учини радо, те ме понуди са биберисаном чоколадом. Ја без сваког напрезања испијем. Чинио сам се и невешт од бибера, који ме загребе у грлу и командова ми да кашљем

— Глед само — проговори пуковник — тој марви и то прија. Успи зејтина у крем-торту, и то ће појести.

Ја мишља да нећу моћи али за то опет сам појео

— Право живинче — рече пуковник.

После по часа окрену се мени млада госпа и упита ме

— Од каквог сте заната?

— Ја сам с допуштењем вашим берберин. или по моди речено „кудравичар — одговорим ја терајући даље ту комедију.

Сви се насмеју а млада госпа настави:

— Разумете ли добро ваш занат?

— Како неби разумео. Та ја сам опишао и капетановог пинча — зашто сам пред целом компанијом добио белобунг

Сви скочише десно и лево од смеха, па и сам пуковник се насмеши. Само ја сам чврсто стајао на „хабтахт“

Сад опет за пол часа не проговори ми нико. Ноге ми се већ укочише од стајања и ја у мојим мугама закунем се да ћу се осветити пуковнику, макар морао годину дана робовати.

Пуковник узме цигару и упита ме — имашли палидрвце?

— Имам господине пуковнице.

— Запали и донеси амо. Ја брзо извадим иза моје капе једну смрдљиву сумпорачу, подигнем десну ногу у ваздух, те у томе „штелунгу“ повучем главу сумпораче дуж бута по чакшира, ова се запали и ја шњоме брзо пуковнику под нос.

Тек сада настаде општи смеј!

— То је оригиналан бака — проговори пуковниковица, — тога узми за „приват-динера“.

Ах, узми те га — замоли Елиса — бар ћу добити прилике да му стоструко вратим жао за срамоту.

— Промислићу се — одговори пуковник. Сад се окрене мени и упита ме:

— Чега ради долазиш?

Жељно сам изчекивао то питање. Сад бар имам прилику да се осветим за тегобно стајање за три пуна часа. Ја салутирам и звучним гласом проговорим:

— Јављам понизно господине пуковнице, у касарни чека вас његово величанство краљ.

Још ниједна бомба није експлодирала са тавовим утиском као овај мој рапорт. Господин пуковник беше у лицу час блед, час црвен, час пак модар. Он скочи, почне викати и псовати; хтеде ме пробости, прогутати, по нај-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

после опаше сабљу, те у највећем очајању појури у касарну. А ја сам ту стајас и наслађавао се са успехом као какав војсковођа после добивене битке. Кад се и те сласти наситим, пустим и последњу ракетлу. Ступим пред уплашене женске, насмешим се пред њима и проговорим инглески.

Лепо хвала на чоколади, веома добар беше у њојзи бибер. Ја се праштам.

У животу невидех ја толико лепих „статуа“ као ове предамном кад се још једанпут њима окрену пре него што сам се удалио.

Трећи дан позове мене и мога „луцмана“ господин пуковник к себи на рапорт. Сирома Јован стрепи од страха. До душе и ја сам се покајао, али сад већ из те коже никуда. Пуковник нас је у најстаријем смислу испресовао, особито мене што сам преузео „инспекцију“. Ни једна длака на глави нам не оста неиспована. Али ипак нас није казнио.

Кад се ја хтедо удалити, он ми рече инглески:

Моја жена позива вас на чоколаду, али неће у њој бити бибера. Дођи те после подне! (F. H)

Цивилизација.

Господин судица Н. сваком је говорио „Ти“; па још особито, ако је то била особа „ниже њега“.

Једаред ће се нешто ражљутити на нека оптуженика па ће му повикати!

— Ти си нитков.

А овај сасвим мирно:

— Данас се каже, господине: Ви сте нитков!

Н.

Над попом попа.

Не знате, откуд она изрека: „Има и над попом попа“ Па да вам укратко приповедам.

Поп А. имао „бичофтерку“. (То знате, да је обичај код удових попова, да узму себи какву жену за „домостроитељицу“, као што они веле, а коју наши зову српскије „бичофтерком“.)

Па дошао чича Станко код попе, а изашла „његова“ пред њега. Право да кажем, изашао он пред „њу“. Она била у кујни. А он отшкринуо мало врата, па ил није хтео из страхопочитања да уђе сасвим унутра, ил га зацео „благовони“ мирис масне крметине, што је цврчала на „шпоркељу“ упркос петку и попиној придици, како треба постити средом и петком итд.

— Охо, чича — Станко! — Повикаће попина бичофтерка. — Које добро?

Чича Станко, побожан човек, стисну свој шешир под десно раме.

— Рад бих, да диваним с господином попом.

— Е дабоме! Ваљда попа нема друга посла, већ да само дивани са својим парохијанима! Он нема сад каде. Знаш, да су већ прошле покладе, па се сад спрема, да говори у недељу придику о посту.

— Па што му драго. Ја могу доћи и после.

— Шта ишаш да му кажеш? Ваљда сам и ја што-

год у његовој кући! — Окрену домостроитељица пријатељским гласом; а видила, да се чича Станко машио за џеп.

— Оно... знате... касти... Мог братаћа жена, знате, баба-јучина унука, звала се Макреном, па знате рад бих, да јој дам парастос; па, знате донео сам одмах попи и јабуку.

Изброја неколико белака на сто.

Гђа бичофтерка разгрну варјачом белаче, па онда плану:

— Шта? Јесте л' ви, људи, при себи? Шта мислите ви? На тако оскудна времена, да вам се за те новце чита парастос! Та то је скоро бадава! Таман!

Понда ти је ево пред чича Станка, па све варјачом њему под нос.

— За те новце ми не читамо парастоса. Знаш?

— Ево још један! — Рече чича Станко, па мету још један белач: ваљда се уплашио варјаче.

— Тако, чича — Станко! Ти си увек био ваљан Христијанин. — Умири се она, пребројивши белаче, — Елем у суботу ћемо ти читати парастос...

— Боме је то нека оштроконђа, та наша бичофтерка! — Мисли у себи чича Станко, кад изађе из попине куће. — Препредена оштроконђа. Бога ми, још ћемо доживити да она чита у цркви „паки паки“ и придикује. Има ваљане зубе.

То је све чича Станко исприведао у недељу у бирцузу.

Онда било, сад се приповеда; ал што су онда рекли у бирцузу на чича-станкову приповетку, то се и данас у целом свету потврђује:

„Међер има и над попом попа.“

Н.

У дућану.

(У Сентомашу.)

Девојчица. Молим пошто је једно „Богородице дјево“?

Трговац. Е ћерко то мораш ићи код поп Симе Мајинског, он продаје по 5 фор.

Девојчица. Аува, а пошто је онда код њега једно „Вјерују“!

Разлика.

А. Каква је разлика између „Богородице дјево“ и 5 фор.

Б. Није никаква; јер поп Сима иште или да знаш „богородице дјево“ или да платиш 5 фор. Даклем то је онда све једно.

Из школе.

Срдит учитељ викне на несташно дете: ти уљо! ко је створио свет? Устрашено дете рече: не знам господине! Учитељ викне: шта не знаш? чекај, сад ћу ја тебе научити. па домаши прут, а дете ће кроз плач рећи: ја сам господине, ал нећу више никада.

Шетња по Новом Саду.

XXVI.

Кад се човек улицом шеће догађа се, да који пут загне, а може лако и да падне, те да нос разбије, пешир му с главе одлети, кључеви и цедуље из заложнице да му испадну из џепа, наочари се разбију, хаљине се у блату искаљају, чакшире на колелу пукну, штап се пребије, љубазница га види, друштво с „политичних басемака“ га исмеје, керови га нападну и т. д. Запети се може у Новом Саду о какав камен, или о чије басемаке или о какве балване, којих је пуно по тротоарима; може — даље — запети о трговачке сандуке, што стоје празни пред дућанима, о пиљаричке корпе, или може разапетом главом ударити о какве замишљене шалукатре или пак може запети за какву препречену мотку или каквог препреченог кредитора и т. д.

И ја сам данас запео на улици.

Запео сам за једног новог песника на тавану српскога Парнаса, који је узјашно на свога песничког Росинанта и својим стиховима чини овај предео несигурним. Ујутру рано пођем у променаду надајући се доћи тамо до доброг фруштука и кијавице. Од како је пок. Дера убијен у по дана у нашој променаци увек имам мало зазора и страха, кад видим да сам усамљен. Тако и данас. Кад наједанпут изиђе дрским кораком пред мене један човек у бостанцијском оделу са набраним чакширама и челом, облигатном шубаром на глави и неким у плаветну мараму увијеним пакетом испод пазуха. Ја се тргнем и већ турим руку у џеп да извадим буђелар и да му га предам, кад мој браца узе пакет испод пазуха, одвије мараму и извади једну књижицу под насловом „Српско огледало или Савет човечијег живота. Написао и издао Стефан Цветковић бегечанин (правдољубац). Свеска I. У Новом Саду, штампарија Августа Фукса 1879. Прештампавање забрањује се.“ Понуди ми да купим. Мени падне терет с душе, кад сам видео у чему је ствар, јер на атаке ове врсте ја сам већ прилично навикнут, пошто ми се често у животу догађало и догађа, да револвер-распродачи вашарских списанија насрну на мене. Прекретим се и купим један комад. Врло ми је мило било кад ми продавач рече, да је писац те књижице он сам, да је он лицем и персоном „Стефан Цветковић.“ Ово је врло добра идеја — помислим — да писац сам своје дело продаје (као што већ има уредника, који сами своје новине по вароши разносе) Ово ми мирише на америкашки адет. Књижицу стрпам у џеп и одем и тек сам је код куће отворио.

На првом месту је опис спровода пок. генерала Петра Биге у стиховима. Код толиких наших песника није се до сада нашао ни један, да безсмртном јунаку сентомашком Петру Биги оплете на гробу венчић успомене, него је то остављено — Стефану Цветковићу! Док се остали песници у ово озбиљно доба, доба, где мишица српска јуначки се до јуче борила, просицају наши песници своја осећања црним очима и рујном вину, уздишу и пренемажу се, а кад умре јунак српски из светог времена борбе наше за слободу, ту се

не нађе ни један српски Омир, ни један Хервег, ни један Верешмартија, да закука над таквим јунаком, него се то оставља — бегечком бостанцији Стефану Цветковићу! И ево како он описује колики је спровод био:

„Сва парада улицом се пружа
Све од Тројства па до Саве пужа.“

И за тим вели:

„Звона звони Нови Сад се рони.“

И при крају:

Генерала сви се опростише.“

Хтео је сиром да каже, да су се с генералом сви опростили полазаћи с гробља кући.

Али најлепши је у овој књизи: „Савет родитељима и младежи у Банату“. По духу и лепоти стила и језика сећамо се увенчаног појете Максима Задрина и његова монументална дела „Савет и растанак“, а и тенденција је иста. Ево неколико бисера из тога низа:

Син и ћерка по сокаци
Скитају се као млади ђаци.“

Па онда:

„Ман се роде сада адвоката
И њихових сви десет ноката
Кад те муче и у руке скуче
Остаћеш ти роде и без куће

Нико неће (осим адвоката самих) рећи, да ово није мудар и пријатељски савет. И ова је фигура лепа:

„Окреће се зими по сокаци
Као нова снаја по буцаци.“

Помислите само како то мора изгледати, кад се нова снаја окреће по буцаци! Па онда вели за немарног човека:

Сва му кућа кржаве и душе
А коњи им у шталама пуше
Ка у Босној канда шљиве суше.“

Би ли који сликар умео нацртати како коњи у шталама на чибук пуше, и то да има изгледати као да у „Босној шљиве суше! Је ли мајка родила српског сина, који ће нам у достојној слици претставити ту фигуру? Ново, Миливоје, Крстићу — покажите ремек!

Па слушајте и дивите се овоме резонирању:

„Ко би казо пређашњи година
Да ће пући обруч од једрина
Дође време и скоро настати
Ти репови морају одпасти
Ко што има у Новом Саду
Видио сам шта фрајле имаду
За њима се све шленови вуку
Па тим себе они и утуку.“

Пророчки дух песников вели:

„Мили роде чувај се од моде
Зло ће бити несташе и воде.“

Сегединци, посавањани и новосадски грађари, што су потопљени, нека се радују, јер ће нестати воде. Са национално-економског гледишта интересантно је ово место:

„Манте се атласки пруслука
Батаће вас нужда па и мука
И велики сребрни дугмета
Дат невесе мода та проклета.“

Врло је добро учињено, што се на првом месту казало: „Прештампавање забрањује се“. Само

незнам, је ли то полиција забранила или сам појета. Само би добро још било, да се изречно забрани и превод на француски, енглески, немачки и друге стране језике, — јер и они имају такви ствари доста. **Аб.**

Абуказемов календар.

Мај.

11. Из Сомбора се јавља, да су Срби врло немарни спрам рештаурације и да ћемо с тога пропасти.

12. Оповргава се тај глас, јер нам један пријатељ телеграфише, да су се многа браћа Срби скупили у рештаурацију (код Челиковића). Дакле нећемо пропасти!

13. Поп Кука обилази опет сремску земљу, међутим знамо из историје још за једнога Кука, који је обилазио земљу, ал је напоследку заглавио.

14. Један зубни лекар објављује, да вади и умеће зубе без бола. Верујемо да њега не боле, кад коме вади зуб

15. Поп Кука доказује Личанима, да им и име њихово сведочи да су Като-личани.

16. Богме је Тиса насео! (Пароброд „Тиса“ насео је т. ј. због велике воде у неком риту).

17. Кажу да је један Вршчанин полудио. Као узрок навађа се, што је дуго размишљао, којој партији да припада: да ли Филиној, или Формаћевој, или Урошевој, или владикиној, или „заступашкој“, или Миросављевићевој.

18. Други се из истог узрока одселио у Америку, пре њу, вели, и американски језик научити, него што њу се овде разабрати.

19. Дописник из Уљме („Застава“ бр. 73.) тужи се на кнеза **М О.** и иште неке рачуне од њега; добро само код није допис из Београда.

20. Јако препоручују пољоделску машину, што чисти главницу; један бивши директор неке банке, нуди се свакоме, да му он главницу и без машине очисти.

Загонетке и решења.

1.

Каква је разлика између „Недељнога листа“ и нове младе?

Нова млада је пуна стида, а „Недељни лист“ нема ни стида ни срама.

2.

Каква је разлика између Сомбора и амрела?

Амрел нас чува од кише, а у Сомбору ниси сигуран да нећеш покиснути.

3.

У чему се разликује енглеска краљевина од сомборске рештаурације?

У Енглеској влада краљица Викторија, а у сомборској рештаурацији влада апатија.

4.

Каква је разлика између кера и сапуна?

Сапун је добар кад се пени, а кер је опасан кад му иде цена.

5.

Каква је разлика између поста и „Турског народа“, Неки наши попови пост не држе, а „Турски народ“ држе

6.

Каква је разлика између јунака и кукавица? Јунаци вичу: „На ноге!“, а кукавице вичу на омладину.

7.

Каква је разлика између слагача у штампарији и банкера?

Слагач слаже слова, а банкер слаже банке.

8.

А каква је разлика између слагача и попова?

Слагачи непрестано састављају слова, а попови ретко састављају слова.

9.

Каква је разлика између лопова и новосадске пијаце?

Лопов гледа да се што пре чисти, а новосадска се пијаца слабо чисти.

10.

Каква је разлика између клупчета конаца и вршачке општине?

Клупче се може размрсити, а заплет вршачке општине не може размрсити нико. **Аб.**

Брудер Јаши.

Брудер Јаша вели у петом и најфамознијем броју свога листа ово:

„Из туђег језика преводе наши књижевници Арање, Петефије, Јокаје, па ваљда нису се покајали, што су и мађарски научили.“

И ја сам Брудеру, преводио сва три поменућа писца, желећи да нешто допринесем своразуму и слози између Срба и Мађара, што би нам обома далеко корисније било него данашњи међусобни расположејај, који ти нећеш угасити, него ћеш још на горе распирити. Али, вере ми, ако ће се и то добронамерно превађање употребити као аргуменат у обрану насилног учења мађарскога језика и у нашим рођеним школама, — онда нисмо далеко ни од кајања.

Једна ми је, али доста жалосна утеха, што нису Мађари тако далеко забасали, да из њихових уста те аргументе чујем, него је то рекао брудер Јаша — Србин. **Ј.**

Кад ће на њега доћи ред?

Стари и ориџинални грађанин новосадски Х., кад се ономад мало као човек накресао, рећи ће: „Хо брате, кад сам био млад, све су ми говорили: стари су људи мудри и паметни, а младеж је ветар; а сада кад сам остарио, сви кажу: млади људи, омладина је свесна и паметна, а стари су изветрили; па добро, кад је тако, кад ћу онда ја бити мудар и наметан?!“

Македонац.

Ћира. Ја сам чуо много пута латинску пословицу: „Еклезија прецедит“, би ли ти мене знао казати што то значи српски.

Спира. „Еклезија прецедит“, хм, хм, — то ће толико рећи као: чекај мало док владике процеде.

Ћира. Аха!

Ћира. Знаш ли ти да се „Недељни лист“ добро плаћа?

Спира. А од куд то?

Ћира. Брудер Јаша музе најскупљу коз(м)у

Ћира. Даклем и Јаша Игњатовић почиње да иде у Турке, као што је и Јота у њиховом табору.

Спира. Па то је сасвим наравно Већ и име „Јаша“ почиње са Јотом (Ј).

Ћира. Бил ти мени умео казати шта је то „скромност“?

Спира. То је кад коме говориш, па употребљујеш о њему речи као што су: бљувотине, разметања, луд, срам вас било, иш не праши и т. д.;

Ћира. А у чијој си, бога ти, ти то школи научио?

Спира. У школи Мите Пејића, јер он ено и у своме „припосланом“ вели, да је „скроман“ а употребљује све горе наведене и још многе друге подобне речи.

Аб.

Орација једног маторог жабца.

Славни крекећући зборе!

„Ви сте ме позвали, да вам што говорим, а овамо сте тако несносну ларму подигли, да од вашег блебетања једнопоштеном жабцу мора мозак узвишта ти! Та и ја сам жа-

бац, да који сам ђаво! И то јоште мало трбушатији и благоглагољивији, него сви ви остали, те зато знам да је то већ од вајкада била жабећа нарав, вечито се дерати и никога не слушати; али се опет надам, да вам ваљда још није врана сасвим мозак попила, те да ћете увидети, да бар при јавноме предавању морају и саме жабе свој торокљиви језик зауздати, ако оће да што год профитирају, јер иначе неznam, на што би била једна беседа, коју, у овакој гунгули, не само ви, него и сам кер не би могао разумети!“

(Све жабе повикаше „halgasunk!“ и на велико говорничко чудо полагао ућуташе, али им се уста јоште једнако мицаше.)

„Ја кад сам на говорницу ступио, јоште нисам на чисто био, о чему ђудиванити, али пошто сте се на моју опомену утишали, те с отим неку склоност парламентарности и цивилизацији показали, то сам сад наумио историју жабећијег и човечијег рода за предмет мога разговора узети, једну с другом сравнити и разне појаве људских назора са нашег гледишта пресуђивати; пак ако се у човечијем живљењу и понашању каква добра и користна црта нађе, која би се могла жабећијем племену прилагодити и на нас се као шуга на ждребе прилепити, то је можемо, ако нам се допадне, усвојити; а ако се не нађе то нам онда од воље стоји, и од сада по примеру наших славних предака живити и на свој сопствени начин у овим великим барама и ритовима, са нашим песмама, славити благодети ове велике непојмљиве природе, које се на нас жабце тако нештедимице изливају!“

„Прво нам треба знати, да су се људи у прастара времена, — тако исто као и ми жабе — на пет сојева делили, и да су се ти сојеви и душом и телом једни од других разликовали. Ти су се сојеви доцније у разне народности, језике вере и обичаје разграничили и свака грана и гранчица своју сопствену карактеристику задобила.“

„Ја сад нећу даље ићи, и историју сваке народности за себе разглабати; само ћу толико казати, да се већ и по себи види, да ти разни народи и народићи. — који данас на земљи постоје, — морају имаги сваки за себе са свим другачију нарав и другачије назоре, него ли сва скупа остала њима сродна и не сродна племена; а услед тога и свака своје засебне интересе на овај или онај начин задовоље!“

„Има народа тако напети, као жабци; а има их шуњала, као што су неке вашке! Има их високо умни и горди; а има их скромни и снебивајућих се. Неки су такови себичњаци да би цео свет, као сом жабу, на један мах прогутали; а неки су задовољни, ако само у њих нико не дира. Има племена, који ма се не мили живити, ако она не господаре; а има их која изгледају, као да би само зато била створена, да их други на бућкало ватају и да за туђинце ринтају и издиру! Има их луди има их пусти. Има их недотупавни, а има их лакомислени; једном речи: има их свакојаки; само их, се слабо паметних налази, као год и међу жабама; из чега излази, да ова наша земља мора бити ђаволски са лудоријама засејана, кад се је немогу ни сами они да отресе, који се, токорсе, по превасходству као узор савршенства међу животињама сматрају!“

„У свету снага одеуђује; међу људима тако исто, као

и међу жабама. „Које јачи, овај је и старији.“ Које снажнији, онај има право, па макар му правда као год сремачка левча крива била!“

„Себичан човек или народ, који се са срамотом већ одавно упознао, тога ништа више не тушира; његов је образ тако дебео као опанак, те неможе ни ексер, а камо ли стид кроз њега пробити; елем, што се правде, поштења и стида тиче, ту су себични људи, куд камо гори од нас жабаца, и могу се слободно са вашкама и курјацима изабарабарити; — у таком дакле људском понашању за нас жабеце никакве ваљане науке за усвајање нема!“

„Кад какав воденичар одалама веслом жабца п. печеницама, а он се сиромак изкекети; то се зове снага телесна; — као што вам је из искуства познато; — али оно лукавство, са којим лисица на фини крадљиви начин до ваљаног залогача долази, то су људи такођер „снагом“ назвали, и то „снагом душевном“. Дакле се по људима снага у две струке дели.“

„Чрез дуго време, људи су дознали, да је та „снага душевна“ куд камо претежнија, неже ли снага телесна, јер са малим трудом, много ребаха допринаша; те зато су је почели високо ценити, и оне људе свога народа, кад су најрефриганији били, као неке богове и благодетеље човечијег рода преузносити!“

Нешто корист, а нешто слава, до којих се посредством лукавства долази, учинило је, те су се слабије обдарени, од природе поштени људи, почели учити хамишагу, пак пошто им је сад рачун боље испадао, него онда, докле су скромни и савестни били, то се читави народи у овога демуна заљубише, те најпосле јавне школе отворише, да би се новом нараштају прилика дала, што више ове „племените науке“ у своје млађано непокварено срце наредити!“

„Ви можда видите, а можда и не видите; али ја као најискуснији жабац, који сам чак до Пеште и Загреба путовао, ја врло добро видим, како многи разни народи људскога рода, за својим телесним, а особито за својим душевним развијањем и усавршавањем теже. Пак шта мислите; зашто они то чине? Ни зашто друго, него да буду јачи него што јесу, те да могу над слабијима од себе владати; њих у себе претапати, и од њиховог зноја и крви темељ својој слави и величини оснивати!“

„Као год што се људи у обште, помоћу свога лукавства направили господарима целога рода животињскога! тако исто њиове разне народности грамзе, да могу једно над другима владати и уз дувар их притискивати. Ако мени не верујете, а ви питајте све мађарске жабе из тисини ритова, и хрватске жабе из раух-старчевић — мажуранићевог лонског поља, пак ће вам оне моју тврдњу од слова до слова посведочити!“

„Нека племена држе, да су они најдароватији, најплеменитији и Богу најпријатнији народ, те да само у њиовим жилама плава аристократска крв тече; што више они јошт и то доказују, да су по образу и подобију бо-

„Стармали“ излази 10., 20 и последњег дана у сваком месецу.

Годишња цена 4 ф. погодишња 2 ф. на 3 месеца 1 ф. За Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину на целу годину 50 гр., на по године 25 гр. на 3 месеца 13 гр. чар.

жијем створени!! О ви напете људске уштве и наказе! Ви да се са творцем свега видимога и невидимога сравните!! Какав је ово безобразлук? И шта може на овако плесниву сујету, један поштен жабац казати?!!

„Чим људи тако високоумно о себи мисле, онда се не треба чудити, ако они сва своја дела, била добра или зла, као неки узор савршенства разглашују! јер су као синови божији непогрешими, а што непогрешими раде, то се већ по себи разуме, да мора бити паметно, па макар и лудо било!“

„Има народа, који су помоћу згодних околности помоћу своје аристократије и богаташа, до неког уплива у државним пословима дошли, пак чим су се тога докопали то им је прва брига била, да прострасним изборним законима себи већину на орсакћилишима осигурају. А зашто су то чинили? Зато, што код људи једина већина гласова о правди и истини решава, па макар се та већина од самих немилосрдних себичњака састојала! При таким приликама, међу се остале подчињене народности колико хоће копцати и од тешке вике на неправду као бесомучни запенушити: међу као курјак за скелом урликати, или као кер изпод сламе јавкати; цело им њиово завезање неће ни криве кваку вредити!“ Јер би се то сматрало као преокренут свет, кад би се јошт и на мађину освртати морало!“

„То вам је већ познато, да ми жабе, све колико нас год има, једним језиком говоримо и све се разумемо; ми ако се случајно због ларме и неразумемо, а ми баш сотим много и не штетујемо, јер свака жаба држи, да нема што од друге жабе научити; а иначе редка је која, да неби била са својом памећу на сву меру задовољна. Код људи је са свим противно; код њих свако племе, сваки народић другачије говори; пак пошто је већ у човечијој природи, да ништа на свету незна, докле не научи, и пошто мора врло много учити ако оће да живи, то је онда са свим јасно, да те потребне науке, тек онда може лако и као што треба научити, ако му се исте, на његовом сопственом језику предају!“

(Свршиће се.)

На коначној расправи.

Нови „сремски хорвати“ запитају на суду једног товарничког шокца који језик говори. Товарничанин на ово питање мало зачуђен стаде се смишљати шта ли ће да одговори; али судија нестрпљив продере се на њега са Речима: „Но кај мучиш зар неговориш хрватски?“

„Боже сачувај господине, та ваљда ево чујете да говорим рацки к'о и други људи“ одврати наш безазлени товарнички шокац удивљеним на то новим „сремским Хорватима.“

Писма и све што се тиче уредништва, нека се шиље на адресу Др. Илије Огњановића у Новоме Саду, а коме је наручије Дру Јовану Јовановићу Змају у Београд. Претплату пак и огласе, ваља слати на штампарију А. Пајевића у Нови Сад. Цена је огласима 5 новч. од једне врсте.

Молимо да се чита и запамти! *)

Ево оних, који узеше и распачаше књиге, а новце потрошише, па тако нити новаца, нити књига од њих. Ми смо их сваког појединце бар 15—20 пута молили, позивали, кумили и преклињали за ово две године дана од кад нам дугују, да врате књиге ако им је преостало коме шта, а остало да подмире новцем макар у размакнути роковима — али све бадава.

Ево тих којима је слатка туђа мука.

1. Аксентије Ј. Аксентијевић , пређе Беч, сада Темишвар	16 ф. 17 „
2. Коста Николић , парох у Калазу	35 „ 2 „
3. М. Велић , учитељ у Вршцу	6 „ 62 „
4. С. Д. Циковац , пређе Коморан, сада Краљевци	13 „ 88 „
5. Коста Поповић , трговац у Слатини	71 „ 70 „
6. Јован Ешкутовић трговац у Белој Цркви	34 „ 40 „
7. В. Војновић , парох у Лепоглави	16 „ —
8. С. Саломон , књијар, пређе Осек доцније Сомбор	18 „ 40 „
9. Ј. Димовић учитељ, у Парти	5 „ —
10. Ст. Стојковић , писмоноша у Даљу	10 „ 30 „
11. Ј. Савић учитељ у Ватину	4 „ —
12. Катарина уд. Н. Ј. Иванђанина , у Чакову	31 „ 22 „
13. П. Ненадовић , трговац у Ђурђевоу	7 „ 07 „
14. М. Сопић , трговац у Јасеновцу	8 „ —
15. Св. В. Милић , чиновник у Ст. Градишту у Србији	6 „ —
16. Александар Секулић , колпортер књига у Вел. Бечкерек у (који је као што дознајемо многе српске издаваче осакатио), дугује нам	127 ф. 10 н.

Свега 413 ф. 88 н.

Ово је тек четврти део од онога, што имамо код таквих растуривача српских књига, па нека нам онда ко изволи замерити што износимо на јавност имена њихова. Не само то него ћемо их још све тужити криминалном суду као оне који проневере поверено им добро, а према јасном опредељењу у постојећем закону, могу и сами унапред знати шта их за овим чека.

Но пре тога крајњега корака још једном их ево јавно позивамо да измире своје двогодишње рачуне од данас за један месец дана најдуже, јер после тога рока пријављујемо их суду криминалног оделења.

Данас не износимо на јавност нова имена дужника, што су нам се неки одазвали са обећањем да ће подмирити своје рачуне, но ако не учине, и њих ћемо и на јавност изнети

Штампарија А. Пајевића.

*) Г. М. Пејић, учитељ у Госпођинци, подмирио је свој дуг од 23 ф. 24 нов. данас 15. (27.) маја 1879. Нека би се и остали на њега угледали у подмири дуга свога, али не да прво као он шеврдарски изврћу и одричу, па да после плате што су доиста дужни. У томе нека се нико не угледа на њега. Ми ћемо се радовати ако их све редом што скорије скинемо са овог јавног излога.

КЊИГЕ ЗА ШКОЛУ И НАРОД.

ПОЧЕТНИЦЕ ПРИРОДНИХ НАУКА

ДО САДА ИЗИШЛЕ ОВЕ:

1. **Хемија** од Х. К. Роское, професора хемије у Манчестру. Српски превод од Стевана В. Поповића, шк. референта. Са 36 слика, укорићена 50 новч.
2. **Физика** од Балфур Стеварта, професора физике у Манчестру. Српски превод од Стевана В. Поповића, школ. референта. Са 48 слика укорићена. 50 новч.
3. **Физикална географија** од А. Гејкије, професора географије у Единбургу. Српски превод од Лазе Пачуа, ур. „Страже“. Са 20 слика, укорићена, 50 н.
4. **Геологија** од А. Гејкије, проф. географије у Единбургу. Српски превод од Л. Пачуа, уредника „Страже“. Са 47 слика, укорићена, 50 новч.

А за кратко време изићи ће:

5. **Зоологија** од О. Смита, професора зоологије у Страсбургу. Српски превод од Владана Арсенијевића, професора српске учитељске школе у Г. Карловцу. Са 45 слика, укорићена. 50 новч.
  6. **Астрономија** од Н. Локиера, члана кр. друштва у Лондону. Српски превод од дра Ђорђа Натосевића глав. школ. референта. Са 47 слика, укорићена. 50 новч.
  7. **Ботаника** од Х. А. де Бари, професора ботанике у Страсбургу. Српски превод од Владана Арсенијевића, проф. срп. учит. школе у Г. Карловцу. Са 45 слика, укорићена, 50 н.
- Преплатна цена на свих 7 књига стоји само 3 фор. за Аустро-угарску, а за Србију и друге крајеве српске 35 гроша или 6 гроша поједина свеска.
- Наруџбине из Аустро-Угарске шилу се на потписану штамарију, а оне из Србије на књијару В. Валожића у Београду.

ШТАМАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА,

као издавач „Књига за школу и за народ“

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПУТНИЧКИХ ПАРОВРОДА.
од 4. (16. марта) почињући до даље наредбе:

Из **Новога Сада** у **Земун** понедељником уторником, средом, петком и суботом у пола 5 сахата по подне.

Из **Новога Сада** у **Тител**, средом и суботом у пола 5 сахата по подне.

Из **Новога Сада** у **Оршаву** понедељником, средом и суботом у пола 5 сахата по подне.

Из **Новога Сада** у **Пешту**, понедељником, средом, четвртком, петком и суботом у пола 11 сахата пре подне.

У Новоме Саду 4. (16.) марта 1879.

Оправништво.

„НОВИНА“

РОМАН ИВАНА ТУРГЕЊЕВА

Превод П. Тодоровића

И. и П. св.

Цена обема свескама 1 фор. 40 новч. Наручује се у

Штамарији А. Пајевића у Н. Саду.